

COMANDOR (RTG) CONSTANTIN MANEA

COMANDOR DR. MARIAN MOȘNEAGU

**DREPTUL MĂRII
ÎN TIMP DE PACE
ȘI DE RĂZBOI**

Editura Mica Valahie
București
2012

*DREPTUL MĂRII
ÎN TIMP DE PACE ȘI DE RĂZBOI*

Comandor (rtg) Constantin MANEA
Comandor dr. Marian MOȘNEAGU

DREPTUL MĂRII ÎN TIMP DE PACE ȘI DE RĂZBOI

Regimul juridic al zonelor maritime și impactul acestora asupra desfășurării acțiunilor în cadrul conflictelor militare navale, forțele și mijloacele utilizate, statutul și protecția lor prin norme de drept internațional și intern

MICA VALAHIE
București
2012

ISBN: 978-606-8304-43-4

EDITURA MICA VALAHIE

Tel. 0722.33.99.84, 021-642.51.02

www.micavalahie.ro

micavalahie@yahoo.com

EXPRESII JURIDICE LATINE

„Iura civem nosse oportet”
(„Cetățeanul trebuie să cunoască legea”)
Adagiul din Dreptul Roman

„Nemo censetur ignorare legem.” („Nimeni nu poate ignora legea”, „Nimeni nu poate fi considerat că nu cunoaște legea”, „Nimeni nu are voie să nu cunoască legea”, „Nimeni nu se poate prevala de necunoașterea legii”).
Adagiul din Dreptul Roman.

„Juris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere.” („Principiile dreptului sunt acestea: să trăiești cinstit, să nu vatămi pe altul, să dai fiecăruia ceea ce este al său”). Maximă formulată de Ulpian, preluată și de Andronache Donici în manualul său din 1814: „Ființa dreptății este ca viața omului să fie cinstită, pe nimeni să nu vatăme și lucrul străin să-l dea al cui este.”

„Dura lex, sed lex.” („Legea e aspră, dar e lege”). Adagiul din Dreptul Roman care exprimă caracterul obligatoriu al legii și necesitatea aplicării ei oricât de aspră ar fi, justificarea constând în faptul că legea reprezintă voința poporului și apără interesele generale.

„Pacta sunt servanda.” („Tratatele, convențiile, acordurile etc. trebuie respectate”). Principiu de drept internațional public care presupune îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor asumate conform dreptului internațional.

„Iustitia est constants et perpetua voluntas jus suum cuique tribuere” („Justiția constă în voința statornică și permanentă de a atribui fiecăruia ceea ce este al său”). Această definiție a justiției (dreptății), a fost preluată și de Mihail Fotino în Manualul său de Legi (1765): „Dreptatea este o formă și constantă voință, care dă fiecăruia dreptul său”. De asemenea, apare în Pravila lui Eustatie: „Dreptatea este care fiecăruia dă ceea ce i se cuvine” și în Pravila lui Matei Basarab (1640): „Dreptatea... dă fieșcui dreptate”.

„Iuris est ars et aequi” („Dreptul este știința a ceea ce este bun și echitabil”).

„Necessitas non habet legem” („Necesitatea nu are lege”). Starea de necesitate constituie o cauză care înlătură caracterul penal al faptei; persoana care săvârșește într-o asemenea împrejurare o faptă prevăzută de legea penală nu este vinovată, pentru că nu dispune de libertatea de voință și acțiune. Este în stare de necesitate acea persoană care săvârșește fapta pentru a salva de la un pericol iminent și care nu putea fi înlăturat altfel, viața, integritatea corporală sau sănătatea sa, a altuia sau un bun important al său ori al altuia ori un interes public (art. 45 alin. 2 c.p.).

„Neminem laedit quisua iure utitur” („Pe nimeni nu vatămă cel care se folosește de dreptul său”). Adagiul formulat de Ulpian își păstrează valabilitatea și în dreptul actual, în sensul că, dacă dreptul subiectiv este exercitat în conformitate cu anumite principii stabilite de lege și morală, atunci această exercitare nu lezează pe nimeni.

„Navigare necesse est, vivere non necesse est” („A naviga este o necesitate, a trăi nu este o necesitate”, „A naviga este o necesitate, a trăi nu este obligatoriu”, „Navigația este obligatorie, viața nu”). Expresia este atribuită consulului Pompeius Magnus Cnaeus (106-48 î.Cr.), care fiind surprins de o furtună pe mare la bordul unei nave încărcate cu grâu era să se scufunde.

„Mutatis mutandis” („Dacă se schimbă cele ce trebuie schimbate”). Inițial expresia se folosea în legătură cu anumite proiecte de legi care nu erau dezbătute din nou de către legislativ decât dacă se făceau modificările ce fuseseră cerute în cadrul dezbaterilor anterioare. Treptat, această formulă s-a generalizat, desemnând orice situație în care trebuie făcute schimbările ce se impun.

„Nimeni nu este mai presus de lege.” – Art. 16, al. 2, din Constituția României, din 1991.

CUPRINS

Expresii juridice latine	5
PREFAȚĂ	15

PARTEA I

PROBLEME ȘI NOȚIUNI CU CARACTER INTRODUCȚIV

CAPITOLUL I - NOȚIUNI GENERALE	19
1.1. Definiția și obiectul dreptului internațional maritim public (Dreptul mării)	19
1.2. Izvoarele și subiectele dreptului mării	21
1.3. Principiile dreptului mării și conflictelor navale	25
CAPITOLUL II - EVOLUȚIA ISTORICĂ A DREPTULUI MĂRII. CODIFICAREA NORMELOR ȘI PRINCIPIILOR SALE	28
2.1. Periodizarea istoriei dreptului mării	28
2.2. Evoluția dreptului mării în antichitate	29
2.3. Dreptul mării în evul mediu	29
2.4. Dreptul mării în perioada feudală	33
2.5. Dreptul mării în perioada modernă	44
2.6. Evoluția dreptului mării în perioada de cristalizare a normelor sale	45
2.7. Perioada codificării intensive a dreptului mării, conferințele de la Geneva din 1958 și 1960	47
2.8. Dreptul mării în perioada celei de-a III-a conferințe ONU privind dreptul mării, Montego - Bay 1982	49

PARTEA A II-A

PRINCIPALELE ZONE ȘI SPAȚII MARITIME CARE COMPUN OCEANUL PLANETAR. REGIMUL JURIDIC AL ACESTORA ȘI LEGĂTURA LOR CU TEATRUL MARITIM DE OPERAȚII NAVALE

CAPITOLUL I - CONSIDERAȚII ȘI ASPECTE PRIVIND INSTITUȚIA APELOR MARITIME INTERIOARE	57
1.1. Considerații generale	57
1.2. Regimul juridic al apelor maritime interioare	58
1.3. Competența jurisdicțională a statului riveran în apele maritime interioare	58
1.4. Statutul navelor străine în apele maritime interioare	60

CAPITOLUL II - MAREA TERITORIALĂ ȘI ZONA CONTIGUĂ	63
2.1. Considerații și aspecte ale problematicii instituției mării teritoriale	63
2.2. Trecerea inofensivă prin marea teritorială	64
2.3. Reguli aplicabile navelor străine folosite în scopuri comerciale	66
2.4. Reguli aplicabile navelor militare străine, submarinelor precum și altor nave de stat pentru servicii guvernamentale	67
2.5. Dreptul de urmărire continuă în afara mării teritoriale	67
2.6. Enunțarea drepturilor exercitate de statul riveran în marea sa teritorială	68
2.7. Zona contiguă	69
CAPITOLUL III - PLATOUL (PLATFORMA) CONTINENTAL	71
3.1. Considerații generale	71
3.2. Delimitarea platoului (platformei) continental	72
3.3. Drepturile și obligațiile statului riveran și a altor state asupra platoului continental	73
CAPITOLUL IV - ZONA ECONOMICĂ EXCLUSIVĂ ÎN DREPTUL MĂRII	77
4.1. Considerații generale	77
4.2. Determinarea limitelor zonei economice exclusive	78
4.3. Drepturile statului de coastă (riveran)	79
4.4. Drepturi și obligații ale celorlalte state în zona economică exclusivă	82
4.5. Zona economică exclusivă a României	84
CAPITOLUL V - ZONE MARITIME CU REGIM JURIDIC (STATUT) SPECIAL: ZONE NEUTRALIZATE, ZONE DEMILITARIZATE ȘI ZONE DENUCLEARIZATE	86
5.1. Demilitarizarea	86
5.2. Neutralizarea	86
5.3. Denuclearizarea	86
5.4. Regimul juridic al Arcticii și Antarcticii	88
CAPITOLUL VI - MĂRI ÎNCHISE ȘI SEMIÎNCHISE. DREPTUL DE ACCES AL STATELOR ANCLAVATE	101
6.1. Probleme generale, definiție	101
6.2. Cooperarea statelor riverane la mările închise sau semiînchise	103
6.3. Regimul juridic al unor mări închise și semiînchise	104
6.4. Dreptul de acces al statelor anclavate (fără litoral)	104
6.5. Dreptul de acces în discuția Comisiei a II-a a Conferinței ONU, asupra dreptului mării	107
6.6. Dreptul de acces la mare și de la mare și libertatea de tranzit	108
6.7. Regimul juridic al traficului în tranzit. Transporturile. Porturile de tranzit	108

6.8. Raportul între dispozițiile generale, acordurile particulare și clauza națiunii celei mai favorizate	109
6.9. Dreptul de acces al statelor fără litoral la resursele zonelor economice exclusive	109
CAPITOLUL VII - STRÂMATORI SERVIND NAVIGAȚIEI INTERNAȚIONALE	
7.1. Considerații introductive	111
7.2. Strâmatori servind navigației internaționale	113
CAPITOLUL VIII - REGIMUL JURIDIC GENERAL AL STRÂMATORILOR INTERNAȚIONALE PREVĂZUT ÎN CONVENȚIA ONU DIN 1982, PRIVIND DREPTUL MĂRII	
8.1. Dreptul comun	118
8.2. Trecerea în tranzit	121
8.3. Obligațiile navelor și aeronavelor în timpul trecerii în tranzit	122
8.4. Trecerea inofensivă	123
CAPITOLUL IX - REGIMUL JURIDIC ACTUAL AL STRÂMATORILOR MĂRII NEGRE	
9.1. Scurt istoric al regimului juridic al strâmtoarelor Bosfor și Dardanele	124
9.2. Convenția de la Montreaux, 20 iulie 1936	135
9.3. Reguli de navigație în strâmtoare	139
CAPITOLUL X - CANALE INTERNAȚIONALE ȘI CANALUL DUNĂRE – MAREA NEAGRĂ	
10.1. Noțiuni generale	141
10.2. Canalul de Suez	142
10.3. Canalul Panama	144
10.4. Canalul Kiel	147
10.5. Canalul Corint	150
10.6. Câteva concluzii generale privind regimul juridic și de navigație al canalelor continentale	150
10.7. Canalul Dunăre - Marea Neagră	152
CAPITOLUL XI - REGIMUL JURIDIC AL MĂRII LIBERE. DEFINIȚII, DELIMITARE. PRINCIPIUL LIBERTĂȚII MĂRII LIBERE, STATUTUL NAVELOR ÎN MAREA LIBERĂ	
11.1. Definiții, delimitare	154
11.2. Natura și caracterele juridice	155
11.3. Principiul juridic de bază aplicabil mării libere	155
11.4. Statutul juridic al navelor aflate în marea liberă	156
11.5. Urmărirea continuă în marea liberă	157
11.6. Libertățile mării libere în convențiile de la Geneva din 1958 și Montego - Bay 1982	158